

NOTITIE TUSSENSTAND WASSENAARKOMPAS

FEBRUARI 2018

Deze notitie is de weergave van de tussenstand in het wetenschappelijke onderzoek voor de ontwikkeling van het Wassenaarkompas. Hierin staat een aantal bevindingen en observaties van de onderzoekers tot nu toe. Het is nadrukkelijk geen rapportage van het panelonderzoek en de andere onderzoeksactiviteiten (de focusgroep en de gesprekken met deskundigen).

Opzet Wassenaarkompas

In het najaar van 2017 zijn we gestart met het maken van de inhoudelijke opzet voor het Wassenaarkompas. Dit is een digitaal instrument vergelijkbaar met het Kieskompas. De aanvankelijke gedachte bij het Wassenaarkompas was als volgt: centraal staan de verschillende scenario's voor de bestuurlijke toekomst van Wassenaar. Via het invullen van een dertigtal stellingen wordt inzichtelijk welk scenario het beste past bij de opvattingen van de invuller. (NB het is dus nooit bedoeld als platte peiling, met *voor* of *tegen*.)

Het eerste gedeelte van het onderzoek, de inventarisatie, is echter aanleiding geweest om het onderzoek te herijken. De verschillende bestuurlijke scenario's staan niet langer centraal maar een zelfstandig Wassenaar is het uitgangspunt. Met als uitgangspunt zelfstandigheid, wordt aan inwoners gevraagd welke thema's en onderwerpen voor hen van belang zijn voor de toekomst van Wassenaar.

Inventarisatie via drie stappen

Om zo'n volledig mogelijk beeld te krijgen en iedereen de gelegenheid te geven om input te leveren hebben we de volgende stappen gezet. We hebben gesprekken gevoerd met verschillende experts (stap 1). Zo hebben we drie workshops georganiseerd met ambtelijke experts om zicht te krijgen op alle eerdere discussies over de toekomst van Wassenaar en een beter beeld te krijgen van de positie van Wassenaar in de regio, inclusief de verhoudingen met omliggende gemeenten. Vervolgens hebben we een panelonderzoek (856 deelnemers) uitgevoerd (stap 2). Over het panelonderzoek ontstond verwarring, omdat enkelen veronderstelden dat daaruit finale conclusies konden worden getrokken, maar het panel is geen representatieve steekproef en was ook nooit bedoeld als zodanig. Dit panelonderzoek diende uitsluitend om een zo volledig mogelijke inventarisatie te maken van ideeën, standpunten, argumenten en meningen van inwoners over de (bestuurlijke) toekomst van Wassenaar. Belangrijker nog: de rekrutering van deelnemers was heel breed om zoveel mogelijk inwoners in de gelegenheid te stellen om inbreng te hebben. Tenslotte hebben we

een focusgroep met een 30-tal bewoners georganiseerd (stap 3). Deze bewoners zijn random uitgenodigd per brief, op basis van het bevolkingsregister om een zo breed en representatief beeld te krijgen van wat er speelt in de gemeente en welke beelden bewoners hebben bij de toekomst van Wassenaar.

OPBRENGSTEN EN OBSERVATIES

Deze inventarisatie heeft een schat van informatie opgeleverd over de manier waarop Wassenaarders denken over de bestuurlijke toekomst. Enkele hoofdpunten:

- In totaal zijn er ruim 1400 ideeën, argumenten en opvattingen over de verschillende bestuurlijke opties voor Wassenaar door bewoners aangedragen. Er is niet alleen een grote verscheidenheid van meningen, maar ook een grote variatie aan belevingen. Dat zegt overigens niks over de verdeeldheid over de (bestuurlijke) toekomst van Wassenaar. Dat hebben we niet onderzocht. Wij hebben bewoners simpelweg gevraagd naar hun opvattingen en standpunten over verschillende toekomstscenario's van hun gemeente.
- De waarde van deze inventarisatie is dat het gaat over alle mogelijke scenario's en dat het zowel pro- als contra-argumenten bevat. Het biedt zodoende inzicht in alle facetten van het vraagstuk; de hele discussie komt in beeld.
- Uit het panelonderzoek en uit het gesprek met de focusgroep bleek dat het voor inwoners helemaal nog niet zo eenvoudig is om te denken in termen van bestuurlijke scenario's. Bij het scenario 'zelfstandig' hebben de meeste respondenten wel beeld, maar bij de overige scenario's aanzienlijk minder.
- Als je met inwoners doorpraat over Wassenaar gaat het al snel niet meer om bestuurlijke scenario's, maar om 'echte' problemen en ervaringen. Over zaken die niet goed gaan in het dagelijks leven, om onderwerpen waar mensen zich zorgen over maken. Maar ook over de prettige woonomgeving en de kwaliteit van het leven in 'hun dorp'. Praten in termen van 'bestuurlijke scenario's' is dan niet productief; inwoners denken niet in dit soort constructies.
- Om een indruk te geven van de issues die spelen (zonder volledig te willen zijn): zorgen om behoud van groene en dorpse karakter, leegstand en speculatie, winkelaanbod, speeltuinen, zorgen over leefbaarheid, gebrek vernieuwing en verjonging, verkeersdrukke en bereikbaarheid, het aanbod van woningen onderkant en het middensegment, de

betaalbaarheid van voorzieningen en de angst dat voorzieningen gaan verdwijnen door de vergrijzing van de bevolking.

- Een ander opvallend punt is het volgende: als de zelfstandigheid van Wassenaar aan de orde komt, leidt dat direct tot verhitte discussies. In de lokale en regionale pers, in de aanloop naar en tijdens een informatieavond over het onderzoek. Het maakt veel emoties los. Hier zit wel een punt van zorg: als deze emoties de overhand krijgen, wordt het lastig om met een open vizier en onbevangen verschillende scenario's tegen het licht te houden.
- Wat in ieder geval opvalt, is het totaal andere geluid tijdens het gesprek met de focusgroep. Dit was een groep inwoners die niet altijd vooraan staat bij de formele inspraak-momenten en niet frequent en direct contact hebben met de politiek-bestuurlijke laag van de gemeente. Het zou de cohesie en de waarde van het dorp versterken als het lukt om belangrijke discussies breed in de lokale samenleving te voeren en bewust ruimte te bieden aan mensen die minder luid hun opvattingen laten horen.

VERVOLG WASSENAARKOMPAS

Het Wassenaarkompas is een goed instrument om inwoners te betrekken bij belangrijke vragen. Het zou een gemiste kans zijn als dat door ongeloof in oprechte bedoelingen van het college en/of onderzoekers geen doorgang kan vinden.

Het college heeft in een brief aan de raad hierover recent een helder statement afgegeven: uitgangspunt is om vanuit een zelfstandig Wassenaar naar de toekomst te kijken. Dit sluit goed aan bij onze bevindingen dat praten in bestuurlijke scenario's niet constructief is omdat dit te weinig aansluit bij de beleving van inwoners. Inzicht bieden in de vraagstukken waar Wassenaar voor staat en inwoners betrekken bij de afwegingen die moeten worden gemaakt, blijven van groot belang. Wij hopen dat het besluit van het college een open gesprek over de toekomst van Wassenaar ten goede komt en een frisse en onbevooroordeelde introductie van het Wassenaarkompas mogelijk maakt. Wij zijn met de burgemeester in overleg over hoe het traject nu vorm gegeven kan worden. Vast staat dat de nieuwe gemeenteraad en het nieuwe college hier bij betrokken worden en dus zal de nadere uitwerking van het traject na de verkiezingen worden opgepakt.

27 februari 2018 / Andre Krouwel / Willem Blanken